

**Ulkoministeriö
Utrikesministeriet**

NATO LYHYESTI

Lisätietoa: um.fi

Nato lyhyesti verkossa: julkaisut.um.fi

**Ulkoministeriö
Utrikesministeriet**

Nato lyhyesti

ISBN: **978-952-281-824-9**

Marraskuu 2022,
2. uudistettu painos tammikuussa 2024
3. päivitetty painos maaliskuussa 2024

Julkaisija: ulkoministeriö
Paino: GRANO Oy 2022, Helsinki
Toimitus: Matti Remes & ulkoministeriö
Ulkoasu: Ella Jokinen

© ulkoministeriö

Kannen kuva: Nato

Kuva: Nato

Sisältö

Mikä on Nato?	4
Naton historia ja jäsenet	6
Miten maa liittyy Naton jäseneksi?	8
Suomen Natoon liittymisen vaiheet	9
Kuka Natossa päättää?	10
Naton sotilaallinen suorituskyky	12
Naton kriisinhallintaoperaatiot	14
Nato ja uudet turvallisuushaasteet	14
EU ja Nato	17
Suomi ja Nato	18
Nato-suomi-sanakirja	24

Mikä on Nato?

Pohjois-Atlantin liitto Nato (North Atlantic Treaty Organization) perustettiin vuonna 1949 monenkeskiseksi puolustusliitoksi, jolla on keskeinen rooli transatlanttisen ja eurooppalaisen turvallisuuden ja vakauden edistäjänä. Nato oli Yhdysvaltain ja Länsi-Euroopan maiden vastaus Neuvostoliiton sotilaalliseen uhkaan.

Toisen maailmansodan jälkeisessä tilanteessa oli tärkeää, että Nato satoi Yhdysvallat Euroopan turvallisuuteen ja integroi Saksan liittotasavallan osaksi monikansallista sotilaallista rakennetta. Naton perustaminen varmisti, etteivät jäsenmaat rakenna puolustustaan yksinomaan kansallisista lähtökohdista.

Naton periaatteet on kirjattu Pohjois-Atlantin eli Washingtonin sopimukseen, jossa jäsenmaat vahvistavat ajavansa YK:n peruskirjan päämääriä ja tahtovansa elää rauhassa kaikkien kansojen ja hallitusten kanssa. Naton tavoitteena on taata jäsenmaiden vapaus ja turvallisuus poliittisin ja sotilaallisin keinoin.

Naton nykyisiin ydintehtäviin kuuluvat pelote ja puolustus, kriisien ehkäisy ja -hallinta sekä yhteistyövarainen turvallisuus.

Pohjois-Atlantin sopimus (3 artikla) velvoittaa jäsenmaat pitämään yllä ja kehittämään omaa puolustustaan kattaen myös jäsenvaltioiden yhteiskunnallisen kriisinsietokyvyn vahvistamisen. Peruskirjan mukaan (5 artikla) hyökkäys yhtä jäsenmaata vastaan on hyökkäys kaikkia kohtaan. Natolla ei ole omia operatiivisia sotilasjoukkoja, vaan jäsenmaat luovuttavat niitä erillisin päätöksin sotilasliiton käyttöön tiettyjä ja tarkoin määriteltäviä tehtäviä varten.

Naton yhteinen puolustus perustuu yhteiseen sotilaalliseen komentorakenteeseen, puolustus suunnitteluun ja harjoituksiin. Saksassa kesäkuussa 2022 järjestetty Ramstein Legacy 22 -harjoitus keskittyi ilmatorjuntaan.

Naton peruskirjan mukaan (5 artikla) hyökkäys yhtä jäsenmaata kohtaan on hyökkäys kaikkia kohtaan. Jokainen jäsenmaa on veloitettu auttamaan hyökkäyksen kohteeksi joutunutta liittolaistaan tarpeelliseksi katsomallaan tavalla, myös sotilaallisesti.

Naton historia ja jäsenet

1949

Kymmenen Länsi-Euroopan maata, Yhdysvallat ja Kanada perustavat Pohjois-Atlantin liiton Washingtonissa.

1994

Nato perustaa rauhankumppanuusohjelman (Partnership for Peace, PfP), johon myös Suomi liittyy mukaan.

1995

Nato aloittaa Bosniassa kriisinhallintaoperaation rauhan vakiinnuttamiseksi alueella.

1999

Naton KFOR-kriisinhallintaoperaatio Kosovossa alkaa.

2001

Artikla 5 on aktivoitu historiassa vain yhden kerran: syyskuun 2001 terrori-iskujen jälkeen.

2003

Yhdysvaltain käynnistämä monikansallinen terrorisminvastainen operaatio Afganistanissa muuttuu Naton johtamaksi ISAF-kriisinhallintaoperaatioksi.

2014

Venäjän laiton hyökkäys Krimille. Nato päättää, että jäsenmaiden tulee käyttää 2 % bruttokansantuotteestaan puolustusmenoihin.

2016

Naton painopiste siirtyi takaisin yhteiseen puolustukseen, vastauksena Venäjän aloittamalle laittomalle konfliktille Itä-Ukrainassa. Naton itäisten jäsenmaiden puolustusta päätetään vahvistaa. Nato alkaa perustaa Itä-Euroopan jäsenmaihin taisteluosastoja.

2022

Venäjä aloittaa hyökkäyssodan Ukrainaan. Nato on mukana sotilaallisen ja humanitaarisen avun koordinoinnissa Ukrainalle. Suomi ja Ruotsi hakevat Naton jäsenyyttä.

Kanada
1949

Yhdysvallat
1949

Naton jäsenmaat
ja liittymisvuodet

Miten maa liittyy Naton jäseneksi?

Naton niin sanottu avoimien ovien politiikka perustuu Pohjois-Atlantin sopimukseen (10 artikla). Sen mukaan Naton jäsenyys on avoin mille tahansa Euroopan valtiolle, joka voi edistää Naton periaatteita ja myötävaikuttaa euroatlanttiseen turvallisuuteen.

Kylmän sodan jälkeen liittyneille jäsenmaille Nato on asettanut tiettyjä poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia vaatimuksia, jotka on ennen jäsenyyden toteutumista täytettävä.

Naton jäseneksi haluava maa ilmoittaa kiinnostuksestaan esimerkiksi valtiojohdon lähettämällä kirjeellä Naton pääsihteerille. Sen jälkeen hakijamaa voi aloittaa Naton kanssa niin sanotun tehostetun vuoropuhelun.

Nato kutsuu päätöksellään uuden maan jäseneksi. Jäsenyyskutsun saatuaan hakijamaa käy Naton kanssa liittymiskeskustelut, joissa tuleva jäsenmaa vakuuttaa hyväksyvänsä liittokunnan periaatteet ja olevansa valmis täyttämään jäsenyyden tuomat velvoitteet.

Nato voi tukea jäseneksi hakevan maan valmisteluja toimintaohjelmalla (Membership Action Plan, MAP). Sitä varten hakijamaa laatii kansallisen toimintasuunnitelman, joka sisältää jäsenyyttä koskevat poliittiset, sotilaalliset, taloudelliset, oikeudelliset ja turvallisuuteen liittyviä tavoitteet.

Jäsenyys tulee mahdolliseksi, kun kaikki Naton jäsenmaat ja hakijamaa itse ovat ratifioineet eli vahvistaneet liittymisen omissa parlamenteissaan.

Suomen liittyminen on vahva osoitus Naton sitoutumisesta avoimien ovien politiikan jatkumiseen. Jäsentensä vapauden ja turvallisuuden takaamiseksi perustettu Nato on lähtökohdiltaan Suomelle luonteva järjestö.

Natoon liittymisen vaiheet – Suomi

- 17.5.2022:** Suomi hakee Naton jäsenyyttä.
- 5.7. 2022:** Naton jäsenvaltiot allekirjoittavat Suomen ja Ruotsin liittymispöytäkirjat Pohjois-Atlantin neuvostossa. Suomesta ja Ruotsista tulee Naton tarkkailijajäseniä.
- 5.12.2022:** Valtioneuvosto antaa Natoon liittymistä koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle.
- 23.3.2023:** Tasavallan presidentti vahvistaa Suomen Nato-jäsenyyttä koskevat lait.
- 1.3.2023:** Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen Suomen liittymisestä Natoon.
- 30.3.2023:** Kaikki Naton jäsenvaltiot ovat ratifioineet Suomen liittymispöytäkirjan.
- 4.4.2023:** Suomen liittymiskirja tallennetaan Yhdysvaltojen hallitukselle. Suomesta tulee Naton jäsenmaa.

Suomen suurlähettiläs Klaus Korhonen (vas.) ja Ruotsin suurlähettiläs Axel Wernhoff luovuttivat maidensa hakemukset Naton jäseneksi yhtä aikaa toukokuussa 2022.

Kuka Natossa päättää?

Naton neuvosto on Naton ylin päättävä toimielin. Nato rakentuu kahdesta päähaarasta: poliittisesta ja sotilaallisesta. Sotilaallinen rakenne on jäsenmaiden poliittisen ohjauksen alainen.

Naton päätökset vaativat aina konsensuksen eli yksimielisyyden kaikkien jäsenmaiden kesken. Jokainen jäsenmaa osallistuu päätöksentekoon tasa-arvoisesti.

Naton työ rakentuu pitkälti temaattisissa komiteoissa, joita on yhteensä yli 400. Suurin osa näistä keskittyy sotilasasioihin.

POLIITTINEN HAARA

Naton neuvosto (North Atlantic Council, NAC)

Naton korkein päättävä elin, joka tapaa jäsenmaiden suurlähettiläiden kesken yleensä vähintään kerran viikossa. Neuvosto kokoontuu vuosittain myös puolustus- ja ulkoministeritasolla, joskus myös valtiojohtajien kesken.

Neuvostoa johtaa Naton pääsihteeri, joka auttaa jäsenmaita pääsemään sopuun keskeisistä kysymyksistä. Päätökset edellyttävät konsensusta.

Kansainvälinen sihteeristö ja virastot

Naton päämajassa Brysselissä työskentelee yhteensä noin 4 000 ihmistä. Heistä noin 1 000 on siviilihenkilöstöä.

Kansainvälisessä sotilasesikunnassa on noin 500 henkilöä siviilit mukaan lukien. Lisäksi päämajassa työskentelee muun muassa noin 2 000 työntekijää, jotka toimivat jäsenmaiden kansallisissa delegaatioissa.

SOTILAALLINEN HAARA

Sotilaskomitea (Military Committee, MC)

Sotilaskomitea on Naton korkein sotilaallinen päätöksentekuelin. Sotilaskomitea toimii Naton neuvoston alaisuudessa. Se koostuu jäsenmaiden asevoimien komentajista, jotka tapaavat kolme kertaa vuodessa. Päivittäisestä työstä vastaavat jäsenmaiden sotilasedustajat.

Sotilaskomitea ohjaa Naton sotilasstrategiaa, antaa suosituksia ja valmistelee pitkän aikavälin uhka-arvioita. Komitea on myös linkki Naton poliittisen ja sotilaallisen haarojen välillä. Se toimii Naton neuvoston ja Ydinasepolitiikan suunnitteluryhmän strategisena neuvonantajana.

Sotilaskomitean alaisuudessa Naton sotilaallinen komentorakenne jakaantuu kahteen osaan.

Naton operaatiojohtoporras

vastaa sotilastoiminnan strategisen tason johtamisesta. Sitä johtaa Naton Euroopan-joukkojen komentaja SACEUR.

Transformaatiojohtoporras

katsoo puolestaan tulevaan ja vastaa muutoksen suunnittelusta, koulutuksesta ja valmiuksien kehittämisestä.

Operatiivisella tasolla Natolla on **kolme alueellista yhteisoperaatiojohtoporrasta**, jotka johtavat kaikkien puolustushaarojen yhteistoimintaa. Ne sijaitsevat Alankomaissa, Italiassa ja Yhdysvalloissa.

Naton sotilaallinen suorituskyky

Nato arvioi suunnittelussaan tulevien tehtävien luonnetta, niissä tarvittavia joukkoja ja tarvittavaa suorituskykyä. Sen pohjalta syntyy joukkorakenne, johon jäsenmaita pyydetään nimeämään sopivia yksiköitä. Joukkojen muodostamisessa periaatteena on tasapuolinen taakanjako jäsenmaiden kesken.

PYSYVÄT JOUKOT

Natolla on pysyvästi johdossaan kolme sotilaallista joukkoa:

- Islannin ja Baltian maiden ilmavalvontajoukot
- Pysyvät laivasto-osastot
- Integroitu ilma- ja ohjuspuolustusjärjestelmä.

TAISTELUOSASTOT

Nato on vahvistanut läsnäoloaan liittokunnan itäisissä osissa muodostamalla kahdeksan monikansallista taisteluosastoa, joissa on yhteensä vajaat 10 000 sotilasta Bulgariassa, Latviassa, Liettuaassa, Puolassa, Romaniassa, Slovakiassa, Unkarissa ja Virossa. Näitä taisteluosastoja kutsutaan myös Naton eteentyönnytyksi läsnäoloksi (enhanced Forward Presence, eFP).

NOPEAN TOIMINNAN JOUKOT (JATKOSSA ALLIED REACTION FORCE)

Naton nopean toiminnan joukot (Nato Response Force, NRF) koostuvat jäsenmaiden joukoista, jotka pidetään valmiudessa ja annetaan tarvittaessa Naton käyttöön. Nato voi käyttää joukkoja nopeasti erilaisiin tehtäviin, kuten kriisinhallintaan, kollektiiviseen puolustukseen tai katastrofiapuun.

Naton standardit ja toimintatavat mahdollistavat sotilaallisen yhteistoimintakyvyn monikansallisissa operaatioissa. Yhteistoimintaa harjoiteltiin muun muassa Steadfast Defender 2021 -harjoituksessa, joka järjestettiin Portugalissa, Romaniassa ja Saksassa.

YDINASEPELOTE

Naton sotilaallinen pelote perustuu ydinaseiden, tavanomaisten joukkojen ja ohjuspuolustuksen yhdistelmään, jota täydentävät avaruus- ja kybersuorituskyvyt. Natolla ei ole omia ydinaseita, vaan pelote perustuu ennen muuta Yhdysvaltain mutta myös Ranskan ja Britannian ydinaseisiin. Ranskan ydinaseet eivät ole Naton käytössä, eikä Ranska osallistu ydinasepuolustuksen toimintaan.

Naton ydinasepolitiikkaa valmistellaan poliittisessa ohjauksessa ydinasepolitiikan suunnitteluryhmässä (Nuclear Planning Group, NPG), jonka työskentelyyn osallistuvat kaikki jäsenmaat Ranskaa lukuun ottamatta. Natossa käsitellään myös asevalvontaan ja ydinaseiden leviämiseen liittyviä kysymyksiä.

Nato on sitoutunut asevalvontaan, aseriisuntaan ja aseiden leviämisen estämiseen. Naton politiikka ja tavoitteet ovat sopusoinnussa ydinsulkusopimuksen kanssa. Kaikki Naton jäsenvaltiot ovat ydinsulkusopimuksen osapuolia.

Kuva: Nato

Naton kriisinhallinta- operaatiot

Nato on toteuttanut kriisinhallintaa YK:n periaatteiden ja turvallisuusneuvoston päätöslauselmien perusteella. Sotilaallisen kriisinhallinnan ohella Nato on ollut ehkäisemässä kriisejä sekä osallistunut niiden jälkeiseen vakauttamiseen ja jälleerakennukseen. Lähtökohtana on ollut tiivis yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Naton kumppanuusohjelmassa on 36 valtiota ja liki miljardi kansalaista.

Kylmän sodan jälkeen Naton operatiivinen toiminta painottui kriisinhallintaoperaatioihin oman alueen ulkopuolella, erityisesti Balkanilla ja Afganistanissa. Natolla on kolme kriisinhallintaoperaatiota, KFOR, NMI ja Sea Guardian. Suurten kriisinhallintaoperaatioiden vähennyttyä Nato on kehittänyt myös kykyään osallistua konfliktien ennaltaehkäisyyn.

Nato ja uudet turvallisuushaasteet

Naton strateginen konsepti on Washingtonin sopimuksen jälkeen tärkein Naton toimintaa ohjaava asiakirja. Nato-maiden johtajat hyväksyivät liittokunnan uuden strategisen konseptin (NATO 2022 Strategic Concept) Madridin huippukokouksessa kesäkuussa 2022. Se korvaa 12 vuotta sitten laaditun edellisen strategisen konseptin.

Naton strategisen konseptin mukaan maailma on yhä ennalta arvaamattomampi ja sitä leimaa strateginen kilpailu. Venäjä on merkittävin ja suurin uhka liittolaisten turvallisuudelle ja euroatlanttisen alueen vakaudelle. Myös vaikutusvaltansa lisäämiseen pyrkivä Kiina on haaste Naton intresseille, turvallisuudelle ja arvoille.

Terrorismi on toinen Naton pääuhkista. Strategisen konseptin mukaan terrorismi uhkaa kansalaisten turvallisuutta ja kansainvälistä rauhaa. Strateginen konsepti korostaa myös erilaisten kyber- ja hybridiuhkien torjuntaa.

Liittolaisten resilienssin vahvistaminen

Naton kesäkuussa 2022 hyväksytty uusi strateginen konsepti korostaa uudella tavalla liittolaisten kriisinsietokyvyn eli resilienssin merkitystä. Yhteinen velvoite resilienssin vahvistamiseksi sotilaallisia ja ei-sotilaallisia uhkia ja haasteita vastaan perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen 3. artiklaan. Tavoitteena on, että liittolaisten ja liittokunnan strategiset haavoittuvuudet tunnistetaan ja niihin varaudutaan.

Resilienssiä ja siviilivalmiutta vahvistamalla parannetaan Naton kykyä paitsi torjua uhkia mutta myös toipua erilaisista häiriötilanteista ja varmistaa yhteiskunnan tärkeiden toimintojen jatkuvuus.

Euroatlanttinen pelastuspalvelun koordinoitikeskus (EADRCC) koordinoi Naton ja rauhankumppanuusohjelmaan kuuluvien maiden yhteistyötä katastrofitilanteissa. Muun muassa Ukrainan kanssa järjestettiin yhteisharjoitus vuonna 2015.

The image shows a close-up of the European Union flag (blue with yellow stars) on the left and the NATO flag (blue with a white compass rose) on the right. The flags are draped and overlap each other.

EU ja Nato

Suomen ja Ruotsin liittymisen myötä Euroopan unionilla ja Natolla on 23 yhteistä jäsenvaltiota. EU ja Nato ovat työskennelleet erityisen tiiviissä yhteistyössä 2000-luvun alkupuolelta lähtien ja ovat hahmottaneet yhteistyön suuntaviivat yhteisissä julistuksissa.

Yhteistyö kattaa muun muassa suorituskykyjen ja sotilaallisen liikkuvuuden kehittämisen, hybridiuhkien torjunnan, kyberturvallisuuden ja terrorismin torjunnan. Sotilaallinen liikkuvuus tarkoittaa toimia, jotka helpottavat sotilaiden ja kaluston liikkuttamista paikasta toiseen esimerkiksi Naton tai EU:n operaatioissa tai harjoituksissa.

Sekä Naton että EU:n viimeaikaisessa poliittisessa kehityksessä näiden kahden keskinäinen yhteistyö on korostunut aiempaa voimakkaammin, esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin suojaamisen alalla. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on tehnyt Naton ja EU:n yhteistyöstä entistä merkittävämpää. EU-yhteistyön keskeinen merkitys ja EU:n rooli Naton kumppanina nostetaan näkyväksi myös Vilnan huippukokouksen päätelmissä niin sotilaallisten valmiuksien kuin resilienssin kehittämisenkin osalta.

EU:n ja Naton toimet turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa täydentävät toisiaan. Esimerkiksi niin sanotun Berliini Plus -sopimuksen myötä EU:lla on tietyn edellytyksin pääsy Naton tiedustelutietoihin ja voimavaroihin, jotka voivat tukea EU:n johtamia sotilaallisia kriisinhallintatehtäviä.

**EU:n ja Naton toimet
turvallisuus- ja
puolustuspolitiikassa
täydentävät toisiaan.**

Suomi ja Nato

MIKSI SUOMI PÄÄTTI HAKEA NATON JÄSENYYYTTÄ?

Suomen turvallisuusympäristö muuttui perusteellisesti, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa 2022. Hyökkäyksen jälkeen Suomi arvioi turvallisuuspoliittista tilannettaan uudelleen ja haki Naton jäsenyyttä yhdessä Ruotsin kanssa. Suomesta tuli Naton jäsen 4. huhtikuuta 2023.

Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta, sillä Suomesta tuli osa Naton yhteistä puolustusta ja se on viidennen artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Jäsenenä Suomen puolustuksen ennaltaehkäisevä vaikutus on aiempaa huomattavasti suurempi, kun takana ovat koko liittokunnan suorituskyvyt, yhteinen puolustus suunnittelu ja Naton jäsenmaiden poliittinen painoarvo.

Kuva: Nato

Jäsenyys myös parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta ja koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä.

Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyksien myötä kynnyksellinen sotilaallinen voimankäyttöön Itämeren alueella nousee, mikä lisää vakautta. Ruotsin jäsenyyden (maaliskuussa 2024) myötä kuuluvat nyt kaikki Pohjoismaat ja Baltian maat Natoon. Näin ne voivat edistää yhdessä tärkeitä pitämiään kysymyksiä liittokunnan sisällä ja syventää turvallisuus- ja puolustuspoliittista kumppanuuttaan.

MIKÄ JÄSENYSDEN MYÖTÄ MUUTTUU, MIKÄ EI?

Naton jäsenenä Suomi osallistuu liittokunnan pelotteen ja puolustuksen toimeenpanoon. Suomi päättää edelleen itse sotilaallisen maanpuolustuksen toteuttamisesta. Yleinen asevelvollisuus sekä laaja ja koulutettu reservi säilyvät puolustuksen perustana. Myös Natossa Suomi ylläpitää ja kehittää omaa puolustuskykyään ja jatkaa kahden- ja monenvälistä puolustusyhteistyötään.

Suomen vahva puolustus- ja kriisinsietokyky vahvistavat vastavuoroisesti myös Natoa ja liittokunnan yhteistä puolustusta. Kokoonsa suhteutettuna Suomella on varteenotettava ja vuosikymmeniä järjestelmällisesti kehitetty puolustus, toimiva kokonaisturvallisuuden malli, demokraattinen yhteiskunta ja kansainvälisesti mitattuna korkea maanpuolustustahto.

Naton jäsenmaana Suomi sovittaa puolustuksensa osaksi liittokunnan yhteistä puolustusta ja osallistuu yhteisen puolustuksen suunnitteluun, kehitykseen ja toimeenpanoon. Suomen Puolustusvoimat täytti Naton sotilaalliset kriteerit jo ennen jäsenyyttä. Joukkojen toimintatavat ja kalusto olivat pääosiltaan Nato-yhteensopivia. Siitä huolimatta Nato-integraatio on merkittävä ja vuosia kestävä työ erityisesti puolustushallinnossa.

Yhteistyö ilma- ja meritilannekuvan jakamisessa ja vastaanottamisessa syvenee. Suomesta tuli myös osa Naton yhteistä ilma- ja ohjuspuolustusjärjestelmää. Lisäksi Suomi osallistuu nykyistä laajemmin Naton harjoitustoimintaan.

Suomi päättää aina kansallisesti joukkojen lähettämisestä Naton operaatioihin. Lisäksi Suomi osallistuu erikseen sovittavalla tavalla Naton yhteisen puolustuksen tehtäviin rauhan aikana. Jäsenyys ei velvoita Suomea ottamaan alueelleen ydinaseita, Naton pysyviä tukikohtia tai joukkoja, vaan Suomi päättää itsenäisesti Naton läsnäolosta Suomessa rauhan aikana.

Suomen entinen ulkoministeri Pekka Haavisto (vas.), Naton pääsihteeri Jens Stoltenberg ja Ruotsin entinen ulkoministeri Ann Linde pitivät yhteisen lehdistötilaisuuden, kun Naton jäsenmaat olivat allekirjoittaneet Naton liittymispöytäkirjat heinäkuussa 2022.

Jäsenenä Suomi lähettää henkilöstöä työskentelemään Naton komento- ja joukkorakenteeseen, virastoihin sekä Naton päämajan kansainväliseen sihteeristöön ja kansainväliseen sotilasesikuntaan.

Varusmiespalveluksen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen perusteet eivät muuttuneet Nato-jäsenyyden myötä. Jäsenyys ei siis vaikuta varusmiesten palvelusjärjestelyihin tai asemaan. Reserviläisten osallistuminen Puolustusvoimien toimintaan Suomen rajojen ulkopuolella perustuu vapaaehtoisuuteen.

MITÄ NATO-JÄSENYYS MAKSAA?

Naton jäsenenä Suomi sitoutuu puolustusliiton Vilnan huippukokouksessa kesälä 2023 sovittuun tavoitteeseen käyttää vähintään kaksi prosenttia kansallisesta bruttokansantuotteesta puolustusmäärärahoihin. Tällä hetkellä Suomi täyttää tavoitteen. Jokainen Nato-maa päättää silti itse puolustusmäärärahojensa määrästä ja kohdentamisesta.

Suomen lippu nostettiin salkoon Naton päämajan edessä Brysselissä 4. huhtikuuta 2023.

Kuva: Nato

Suomi on veloitettu antamaan oman panoksensa Naton yhteiseen budjettiin liittokunnan toimintakustannusten kattamiseksi. Kunkin jäsenmaan maksuosuus määräytyy sen taloudellisen suorituskyvyn eli bruttokansantulon perusteella Natossa yhdessä sovitun laskukaavan mukaan.

Lisäksi jäsenyys toi mukanaan kansalliseen puolustusjärjestelmään liittyviä kustannuksia, joita ovat esimerkiksi johtamisjärjestelmien kehittäminen ja lisähenkilöstön tarve.

Arviot tarkentuvat jäsenyyden myötä ja kun tietyt Natossa työn alla olevat pelotteet ja yhteisen puolustuksen osakokonaisuudet valmistuvat.

Puolustusmenojen ja budjettiosuuden lisäksi jäsenmaiden on tuettava Naton kollektiivista puolustusta ja pelotetta rakentamalla ja ylläpitämällä sellaisia sotilaallisia suorituskykyjä ja osallistamalla sellaisiin yhteisiin harjoituksiin, jotka eivät palvele pelkästään kansallista puolustusta. Näistä aiheutuu kuluja, vaikka ne eivät kasvattaisi puolustusbudjettia.

MITEN SUOMEA EDUSTETAAN NATOSSA?

Muiden jäsenmaiden tapaan Suomella on Naton päämajassa pysyvä edustusto, joka edustaa Suomea Naton eri komiteoiden ja työryhmien kokouksissa. Edustustossa työskentelee ulkoministeriön, puolustusministeriön, Puolustusvoimien ja huoltovarmuuskeskuksen lähettämiä asiantuntijoita.

Edustustoa johtava suurlähettiläs edustaa Suomea ylimmässä päättävässä elimesä eli Naton neuvostossa, joka kokoontuu säännöllisesti myös ulko- ja puolustusministerien tasolla.

Sotilaskomiteassa Suomea edustaa Puolustusvoimien komentaja. Komitean päivittäisessä työssä Suomea edustaa sotilasedustaja. Naton operaatiojohtoportaan esikunnassa, SHAPE:ssa on kansallisen sotilasedustajan johtama toimisto.

Suomen ulkoministeri Elina Valtonen ja Naton pääsihteeri Jens Stoltenberg heinäkuussa 2023.

MITÄ YHTEISTYÖTÄ SUOMI ON JO TEHNYT NATON KANSSA?

Suomen ja Naton välinen kumppanuusyhteistyö on kattanut laajasti poliittisen dialogin sekä sotilaallisen ja siviilivalmiusyhteistyön. Yhteistyö alkoi vuonna 1994, jolloin Suomi liittyi Naton rauhankumppanuusohjelmaan (Partnership for Peace, PfP). Nato-kumppanuus vakiintui sittemmin tärkeäksi osaksi Suomen kansainvälistä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä. Suomi avasi erityisedustuston Natossa vuonna 1997.

Nato myönsi Suomelle vuonna 2014 niin sanotun laajennettujen mahdollisuuksien kumppanin aseman (Enhanced Opportunities Partner, EOP). Se mahdollisti entistä kokonaisvaltaisemman ja tavoitteellisemman yhteistyön kehittämisen. Suomi ja Ruotsi ovat muun muassa olleet Naton läheisimpiä kumppaneita Itämeren alueen turvallisuutta koskevista kysymyksistä.

Sotilaallisen yhteistyön kehittäminen Naton kanssa on pitänyt yllä ja kehittänyt Suomen kansallista puolustusta oman alueen puolustamiseksi. Suomi on osallistunut Naton harjoituksiin ja koulutustoimintaan sekä kutsunut kansallisiin harjoituksiinsa Naton jäsen- ja kumppanuusmaita.

Suomi on myös osallistunut merkittävällä panoksella Naton johtamiin kriisinhallintaoperaatioihin. Niitä ovat olleet muun muassa Afganistanin ISAF ja Resolute Support -operaatiot, Kosovon KFOR-operaatio ja Irakin NMI-koulutusoperaatio.

SUOMI ON AKTIIVINEN NATO-JÄSEN

Suomi osallistuu Naton operaatioihin, kansainvälisiin harjoituksiin ja työryhmiin, mukaan lukien ydinasepolitiikan suunnitteluryhmään. Suomi ottaa aktiivisen roolin Naton kriisinhallinnassa ja terrorismin torjunnassa.

Suomen vahvuuksia Naton jäsenenä ovat vahva puolustus, siviilivalmius sekä kriisinsietokyky. Nämä valmiudet vahvistavat myös Natoa.

**Sotilaallisen yhteistyön
kehittäminen Naton
kanssa on pitänyt yllä
ja kehittänyt Suomen
kansallista puolustusta.**

Nato-suomi-sanakirja

EOP (Enhanced Opportunities Partner)

Naton laajennettujen mahdollisuuksien kumppanuusyhteistyö, joka mahdollistaa entistä kokonaisvaltaisemman ja tavoitteellisemman yhteistyön kehittämisen. Suomesta tuli Naton edistynyt kumppanimaa vuonna 2014.

Huippukokous

Naton jäsenmaiden valtiojohtajien tapaaminen, joka käsittelee järjestön kehittämistä koskevia suuria päätöksiä. Esimerkiksi kesäkuussa 2023 Suomi osallistui ensimmäistä kertaa jäsenmaana huippukokoukseen Liettuan Vilnassa.

Jäsenyyden ratifiointi

Uuden jäsenmaan liittyminen Natoon edellyttää, että jokainen Naton jäsenmaa ja uusi jäsenmaa itse vahvistavat liittymisen omassa parlamentissaan.

KFOR (Kosovo Force)

Naton johtama ja YK:n valtuuttama monikansallinen rauhanturvaoperaatio Kosovossa.

MAP (Membership Action Plan)

Naton toimintaohjelma, joka tukee jäseneksi hakevan maan valmistautumista jäsenyyteen.

MC (Military Committee)

Sotilaskomitea on Naton korkein sotilaallinen päätöksentekoeelin, joka koostuu jäsenmaiden asevoimien komentajista. Komitean päivittäisestä työstä vastaavat jäsenmaiden sotilasedustajat.

Eteentyönnetty läsnäolo (Enhanced Forward Presence, eFP)

Naton liittokunnan itäisiin jäsenmaihiin muodostamat monikansalliset taisteluosastot.

Naton neuvosto (North Atlantic Council, NAC)

Naton korkein päättävä elin, joka tapaa jäsenmaiden suurlähettiläiden kesken yleensä vähintään kerran viikossa sekä puolustus- ja ulkoministeritasolla vuosittain sekä valtiojohtot huippukokouksissa.

NPG (Nuclear Planning Group)

Ydinasepolitiikan suunnitteluryhmä, joka ohjaa Naton ydinasepolitiikkaa. Mukana ovat kaikki jäsenmaat kaikki jäsenmaat lukuun ottamatta Ranskaa, joka on halunnut jäädä ryhmän ulkopuolelle.

NRF (Nato Response Force)

Nopean toiminnan joukot koostuvat jäsenmaiden joukoista, jotka pidetään valmiudessa ja annetaan tarvittaessa Naton käyttöön. Nato voi käyttää joukkoja nopeasti erilaisiin tehtäviin, kuten kriisinhallintaan, kollektiiviseen puolustukseen tai katastrofiapuun.

PfP (Partnership for Peace)

Naton vuonna 1994 perustama rauhankumppanuusohjelma, johon Suomi kuului alusta lähtien.

Pohjois-Atlantin sopimus

Myös Washingtonin sopimuksena tunnettu sopimus on Naton perustamissopimus. Sen mukaan Naton toiminta rakentuu YK:n peruskirjan periaatteille kansainvälisen rauhan, turvallisuuden ja oikeuden ylläpitämisestä. Sopimuksessa Naton todetaan edistävän vapautta, demokraattisia periaatteita ja oikeusvaltiota. Osapuolet sitoutuvat pidättäytymään kansainvälisissä suhteissaan kaikesta voimankäytöllä uhkaamisesta tai voimankäytöstä, joka on ristiriidassa YK:n periaatteiden kanssa.

Lähteet: Nato, ulkoministeriö, puolustusministeriö, Puolustusvoimat, Suomen Atlantti-Seura, Encyclopedia Britannica

Yhteistyössä:

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

